

FACULTAT DE CIÈNCIES POLÍTiques I DE SOCIOLOGIA

LLICENCIATURA: CIÈNCIES POLÍTiques I DE L'ADMINISTRACIÓ

ASSIGNATURA: 25269 COMPORTAMENT POLÍTIC (6 crèdits)

DURADA: Primer semestre

CURS: Tercer (Troncal)

CURS ACADÈMIC: 2008/2009

Professor: Agustí Bosch

Despatx: B3-171

Telèfon: 93 581 2426

Email: Agusti.Bosch@uab.cat

OBJECTIUS DE L'ASSIGNATURA

El curs pretén mostrar tres aspectes fonamentals:

- Els elements bàsics que caracteritzen el comportament polític i electoral. Atès que hi han altres assignatures a la llicenciatura que aborden els altres temes principals del Comportament Polític, aquesta assignatura es centrarà en l'estudi del comportament electoral.
- El paper central de les eleccions i dels sistemes electorals en els sistemes polítics democràtics. Tot i que l'estudi dels sistemes electorals correspon més aviat a la disciplina de les Institucions Polítiques, hom ha optat per incloure-la, degut a la seva estreta relació amb el comportament electoral.
- Les teories que expliquen com actuen els ciutadans fonamentalment a les eleccions, de manera que l'alumne estigui en condicions --a final de curs-- d'explicar convincentment qui vota quin partit, i perquè.

Hom es centrarà en les democràcies occidentals, prenent una perspectiva comparada, de manera que els casos espanyol i català no constituiran el nucli fonamental del curs.

TEMARI

1. POSICIÓ SOCIAL I VOT

Aquesta lliçó mostra quines són les "clienteles" més habituals dels partits, deixant clar que l'extracció social de l'individu té una clara influència sobre el seu vot. El tema introdueix el concepte fonamental de "clivella" com a explicatiu de les pautes de vot més permanents en qualsevol societat. Finalment, es mostren dades d'enquestes que exemplifiquen quines són les clivelles amb major influència en el comportament electoral a les democràcies occidentals.

- a) Clivelles i alineaments electorals. El concepte de clivella. El naixement de les principals clivelles i la configuració dels sistemes de partits als països occidentals.
- b) Classe social i vot. La clivella de classe i les seves conseqüències electorals. Causes del debilitament històric del vot de classe.
- c) Denominació religiosa i vot. La clivella de denominació religiosa i les seves conseqüències electorals. Una versió laxa de la clivella religiosa. Evolució.
- d) Origen nacional i vot. Influència en el comportament electoral. Lloc de residència i vot. Conseqüències electorals.
- e) Altres clivelles? Combinació de clivelles. Sexe i vot. Edat i vot. Construcció de noves clivelles. Una nova clivella en la societat de benestar. Una nova clivella en la societat del coneixement.
- f) Valoració de les clivelles com a explicació del vot

2. VALORS POLÍTICS I VOT

Aquesta lliçó cal entendre-la com una segona part de la lliçó precedent. Si bé a llarg termini, les clivelles donen compte del panorama electoral d'una societat, no ens expliquen el vot individual. Aquesta lliçó pretén complementar l'explicació del comportament electoral mostrada a la lliçó anterior a través de la introducció de conceptes actitudinals com ara la ideologia, el nacionalisme i la identificació amb un partit.

- a) Els valors polítics com a processadors d'informació.
- b) L'origen dels valors polítics. La socialització primària. Els valors pre-polítics. La mobilitat. La socialització secundària.
- c) Identificació amb un partit i vot. El model de Michigan. El vot normal. Dues reflexions entorn del model de Michigan.
- d) Ideologia esquerra-dreta i vot. El model ideològic del vot. El vot normal. Advertiments entorn del model ideològic del vot.
- e) Nacionalisme i vot
- f) Les revisions del model ideològic del vot. La revisió racional: el model de competència espacial simple. Però... té ideologia la gent del carrer?. El desaliniament i la volatilitat. Les noves ideologies: post-materialisme i vot

3. CONTEXT IMMEDIAT I VOT

En aquesta lliçó, hom introduirà qüestions que modelen el vot a molt curt termini, com ara la conjuntura econòmica, els candidats que es presenten, etc. Això acabarà de donar una visió panoràmica de perquè els resultats d'una convocatòria electoral són els que són.

- a) Els moviments dels partits: el model de competència espacial avançat. La convergència dels partits. La reputació dels partits. El model bidimensional.
- b) Les campanyes electorals i els medis de comunicació. Qüestionament dels efectes mínims. L'establiment de l'agenda.
- c) Els temes de debat polític: el vot temàtic
- d) La conjuntura econòmica: les funcions de popularitat
- e) Els candidats

4. ABSTENCIÓ I PARTICIPACIÓ ELECTORAL

Després d'explicar per què un individu vota un partit i no pas un altre, cal explicar per què un individu vota en absolut o s'absté. Fins i tot cal explicar per què alguns individus voten en algunes eleccions i s'abstenen a d'altres. En aquesta lliçó també es discuteix la rellevància i les implicacions de la participació electoral com a forma de participació política.

- a) Abstenció i posició social: el model de recursos
- b) Abstenció i valors pre-polítics: el model de Colúmbia
- c) Abstenció i valors polítics: el model de Michigan
- d) Abstenció i context electoral: el model racional

5. SISTEMA ELECTORAL

Hom pretén descriure el funcionament dels elements més bàsics del sistema electoral, (la circumscripció, la fórmula, la forma de vot, etc), mostrar quines conseqüències tenen sobre alguns paràmetres polítics bàsics (la proporcionalitat, la duració dels governs, etc), analitzar quina relació mantenen amb la societat que els acull, i finalment exhibir un catàleg dels principals sistemes polítics del món.

- a) Els elements constitutius del sistema electoral (magnitud, delimitació-prorrateg, fórmules, forma de vot i llistar). La proporcionalitat i la fragmentació.
- b) Els sistemes electorals majoritaris.
- c) Els sistemes electorals proporcionals.
- d) Els sistemes electorals combinats.

BIBLIOGRAFIA

Manuais:

Per als temes 1 a 4, el manual recomanat és:

- (versió catalana) Bosch, A. (2004) *Com votem i per què*. Barcelona: Editorial UOC.
- (versió castellana) Anduiza, E. i Bosch, A. (2004) *Comportamiento político y electoral*. Barcelona: Ariel

Per al tema 5, el manual recomanat és:

Bosch, A. (2004) *Guia del sistema electoral*. Col·lecció Materials 151. Bellaterra: Publicacions de la UAB.

Lectures:

- Anduiza, E. (1999) *Individuos o Sistemas: Las razones de la abstención en Europa Occidental*. Madrid: CIS-s.XXI.
- Budge, I. i Farlie (1986) *Pronósticos electorales*, Madrid: CEC.
- Dalton, R. (2002) *Citizen Politics in Western Democracies*, Londres: Chatman House. capítols 2, 7, 8 i 9.

- Downs, A. (1992) "Teoría económica de la acción política en una democracia", a VVAA: *Diez Textos Básicos de Ciencia Política*. Barcelona: Ariel, 1992.
- Dowse, R. i Hughes, J. (1986) *Sociología Política*. Madrid: Aguilar.
- Evans, J. (2004) *Voters and voting*. Londres: Sage
- Font, J. i altres (1998) *L'abstenció en les eleccions al Parlament de Catalunya*. Col·lecció Polítiques, n. 23. Barcelona: Editorial Mediterrània-Fundació Jaume Bofill. Introducció i capítol 2.
- Harrop, M. i Miller, M. (1987) *Elections and Voters* Londres: Macmillan. caps 4, 6, 7, 8.
- Inglehart, R. (1991) *El Cambio Cultural en las Sociedades Industriales Avanzadas*, Madrid: CIS-sXXI. capítols 1 i 2.
- Justel, M. (1995) *La abstención electoral en España*. Madrid: CIS-s.XXI.
- Lipset, S.M. (1981) *El Hombre Político. Las bases sociales de la política*. Madrid: Tecnos. capítol 6.
- Lipset, S.M. i Rokkan, S. (1992) "Estructuras de división, sistemas de partidos y alineamientos electorales" en Almond, G. et al. *Diez Textos Básicos de Ciencia Política*. Barcelona: Ariel.
- Pallarès, F. i Gifreu (1998): *Comunicació política i comportament electoral*, Barcelona: Fundació Jaume Bofill. Introducció i cap 4.
- Popkin, S. (1994) *The reasoning voter*. Chicago: University of Chicago Press. Caps 1, 2 i 3.

CRITERIS D'AVALUACIÓ

Pràctiques

Durant el curs es realitzaran classes pràctiques a l'aula d'informàtica en grups de dos o tres alumnes seguint les instruccions que el professor haurà penjat al Campus Virtual amb suficient antelació. Cada grup haurà de lliurar regularment els resultats als quals hagi arribat. Hom preveu aproximadament cinc lliuraments durant tot el curs. La nota de pràctiques serà col·lectiva per a tot el grup, per la qual cosa no s'admetran canvis de grup durant el curs. Els grups que suspenguin algun lliurament l'hauran de recuperar juntament amb l'examen final.

Avaluació

L'avaluació prendrà en consideració:

1. **Pràctiques.** Les pràctiques pretenen avaluar la capacitat d'anàlisi de l'alumne – no pas els seus coneixements. La nota aconseguida en les pràctiques aportarà el 40% de la nota final.
2. **Examen teòric.** L'examen final pretén avaluar els coneixements objectius de l'estudiant i sol tenir format de test. Aquesta part aportarà el 60% de la nota final.
3. **Ponderació.** La mitjana ponderada entre la nota de l'examen teòric i de les pràctiques només es farà als alumnes que hagin aprovat les dues parts.